Anul XLVI Nr. 104 bis — 6 Pagini — EXEMPLARUL { În țară 3 lei / În străinătate 6 lei — 6 Pagini — Marți 8 Mai 1928

ABONAMENTE
IN ȚARA — STRAIN.
Lei 200 | 3 Luni | 460
„ 380 | 6 „ | 880
„ 750 | 12 „ | 1700
Pe lună 80 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE și TELEFONICE

ABONAMENTE la „VEGELIA" „Universul Literar" „Ziarul Călătoriilor" Câte 220 lei în țară 440 lei în străinătate pe un an

Director: STELIAN POPESCU

Redacția și Administrația: București, str. Brezoianu, 11

TELEFON: Direcția 313/72 – 364/64, Administrația 313/71, Secretariatul de Redacție 356/43, Redacția: Coresp. cu provincia 302/98 – 335/31

O facultate de agricultură

Basarabia a voit o facultate de teologie și a dobândit-o.

Basarabia voește o facultate de agricultură și credem c'o va avea.

Puterea cu care românii de peste Prut își exercită și își apără credința, îndreptățea dorința unui așezământ de superioară instrucțiune și educațiune religioasă, pepinieră de pioni ai conștiinței naționale în sensul cel mai senin pe întinsul frumoasei provincii românești. Pământul blagoslovit dintre Prut și Nistru, plugăria care se confundă cu viața imensei majorități a numeroasei, blândei și iubitoarei populații liberate de robia muscălească, necesitățile imperioase ale economiei noastre naționale, îndreptățesc dorința umil și stăruitor repetată a basarabenilor, de a se creia la Chișinău un mare institut de agricultură, de unde se vor răspândi forțe noui și superioare pentru ridicarea la maximum a fertilității pământului și a producțiunii muncii.

După monografia recentă a doctorului Cazacu, prin reforma agrară din Basarabia, 4480 moșii au trecut dela marii proprietari la țărani. Din 1.844.539 hectare, s'au expropriat 1.491.000. Din acestea, s'au constituit 323.481 loturi în întindere de 1.043.679 și s'au dat la țărani. Alte 13.292 hectare împărțite în loturi s'au dat la 2369 țărani colonești. Emphiteuticarilor li s'a recunoscut dreptul de proprietate pe cele 41.122 hectare posedate cu titlu precar. In total, s'au împroprietărit 1739 sate, 357.016 locuitori, cu 1.098.005 hectare. Iată unul din rezultatele pozitive ale suveranității române, vrednice să acopere scâncetele agitatorilor interesați și disprețuiți de masele recunoscătoare. De unde în 1900, în Basarabia se cultivau 332.086 hectare grâu de toamnă, 400.930 grâu de primăvară, 176.389 secară, 371.567 orz, 67.811 ovăz, 668.548 porumb, — în 1927 avem respectiv: 476.266, 130.788, 94.654, 715.641, 129.204, 776.699 ceeace dovedește că mica proprietate, departe de a prezenta o cultură inferioară celei mari, manifestă tendințe de progres sigur, tendințe meritând să primească impulsiunile inerente unui învățământ agricol în stil mare. Relevând unele cusururi ale producțiunei din Basarabia, d-rul Cazacu crede, cu drept cuvânt, că „se pot înlătura mai ușor: prin învățământul agricol, întrebuințarea îngrășămintelor, cultura mai rațională și mai sistematică în vederea secetei, ameliorarea seminței, ameliorarea inventarului" etc., adică prin rezultatele unei culturi mai raționale. In acest sens, există indicii din cele mai frumoase: viticultura i s'a sporit personalul la înălțimea rolului ce are ca singura școală de acest grad în România. Programele școalelor au suferit îmbunătățiri esențiale în urma regulamentului de funcționare din 1922, în ce privește școala de la Chișinău. Pentru școalele inferioare de agricultură și viticultură, s'au introdus programe noui analitice, uniforme în toată țara. Numărul elevilor a sporit simțitor. *De unde în 1918 frecventau școlile existente atunci 400 elevi astăzi ele sunt frecventate de 700 elevi.* S'a mărit de asemenea și terenul stăpânit de școli. La unire, școlile posedau o suprafață de 950 ha. și astăzi au suprafața totală de 4000 ha. Bugetul de personal și de cheltueli pentru material s'a înzecit în cursul celor din urmă zece ani. Astfel, în 1918 bugetul tuturor școlilor era de lei 1.600.000, pe când la finele anului 1927 bugetul anual total se ridica la 16 milioane lei, socotind și cheltuelile făcute din veniturile proprii".

S'a făcut ceva, s'a făcut mult, și rezultatele se văd din cifre și realitate.

Când acest început se va completa cu acțiunea fecundă a unui institut superior de agricultură, lumina va radia mai puternic, mai departe, învățătura va fi mai înaltă și mai profundă, aplicațiunile vor câștiga în intensitate și perfecțiune, economia națională va înregistra sporuri simțitoare, — alături de satisfacția morală și de foloasele materiale, deopotrivă meritate de Basarabia.

MIHAIL MORA

Cea mai frumoasă femeie din lume

Paris, 5. — *Azi au sosit din țările lor respective, cele 8 domnișoare, cari se vor îmbarca Luni 7 c. la St. Nazaire pe transatlanticul* Cuba *pentru Galveston, unde se va alege cea mai frumoasă femeie din lume.*

Cele 8 frumuseți sunt: din Franța, Anglia, Germania, Spania, Italia, Grecia, Belgia și Luxenburg.

Concursurile interșcolare de oină

Cupa „Stelian Popescu"

Care va fi acordată în ziua toare. (Vezi reportajul din de 10 Mai echipei învingă- corpul ziarului).

Cum se înfrumusețează... Bucureștii!

Pe strada Șelari, în fața hotelului „Regina", între str. Carol și cheiul Dâmboviței, există o casă ruinată, proprietatea d-lui Dattelkremer.

Pe lângă faptul important de reținut, că această casă este complet ruinată, ea este atât de mult înaintată în str. Șelari, în cât acolo nu există trotuar și circulația, — atât de intensă pe această arteră comercială, — întâmpină serioase dificultăți.

Casa în chestiune are micul ei istoric: Incă de pe vremea când Pake Protopopescu era primarul Capitalei, această casă a fost condamnată dărâmării.

Pake Protopopescu și succesorii săi n'au dat autorizare de reparații proprietarului, cu toate stăruințele disperate ale acestuia...

Au trecut peste trei decenii de când șubreda și oribila construcție din str. Șelari dezonorează acel cartier.

Ei bine, ceeace nu s'a putut face în 35 ani de gospodărie comunală, se face astăzi. Grație intervenției interesate a „tovarășului" Cristescu, alesul comuniștilor din Capitală în consiliul comunal, suntem informați că primăria ar fi dat autorizație de reparația acestei ruini!

Să fie oare adevărat?

Am fi fericiți să înregistrăm o punere la punct în această chestiune din partea primăriei Capitalei.

Tipuri din Ardeal

Țărancă din munții apuseni

Insemnările mele

In spitale

Am avut prilejul,—dar n'aș fi voit să-l am—să mă duc într'un spital, să-mi văd un camarad, doborît de boală.

Până să ajung în camera lui, am trecut prin mai multe săli, curate, îngrijite, cu necesarul miros de medicamente tari de desinfecție. Dar în toate, sgomot groaznic. Certuri, apostrofe. Era un sgomot de maidan.

Am intrat apoi în camera, unde excelenții medici ai spitalului își depun toate silințele și știința să ne vindece camaradul pironit de câteva luni pe patul de suferință. Și acolo ajungea sgomotul. Mereu strigăte, mereu apostrofări brutale, mereu trântituri de uși.

Bieții bolnavi. Zadarnică-i toată truda medicilor, dacă pacienții n'au liniște, n'au putința să se odihnească, dacă nu sunt scutiți de flagelările sgomotului, pe care-l fac oamenii și femeile de serviciu.

Mi s'a spus, că doar când medicii fac vizite bolnavilor, oamenii, dar mai ales femeile de serviciu își potolesc gurile. Incolo, e adevărată tiranie barbară.

Tiranie, tiranie, dar împotriva acestei tiranii nu-i cu putință să se ia măsuri de domolire?

Mi s'a mai spus, că nu-i personal format pentru spitale.

Poate să fie valabil argumentul; dar de-o tristă valabilitate, căci bolnavii au nevoe de liniște, căci în toate spitalele e aceeași tiranie.

Poate că ministerul sănătății va găsi mijlocul să ajute printr'un personal format, marile servicii pe care le fac Eforia Spitalelor civile și alte așezăminte spitalicești.

C. Cro.

Pentru sinistrații din Grecia

Pe lista deschisă de ziarul nostru pentru ajutorarea sinistraților din Grecia, au mai subscris eri următoarele persoane:

D. Theodor Mexi	lei	500
D. Ef. Cernea	„	100
D. C. Iorgulescu	„	200
Total	lei	800
Suma din urmă	lei	20.400
Total general	lei	21.200

Vulpile moraliste

— A se pune cenușă în cap —

Curajos și lapidar, d. N. Iorga a subliniat deunăzi lipsa de pudoare a „grațiaților războiului", cari au lipsit altădată de lângă steagurile amenințate de inamic, dar se 'ndeasă astăzi la parăzi și sărbători naționale.

Actul profesorului patriot este numai un rechizitoriu introductiv. El ar trebui completat printr'unul definitiv, pentru ca cei cu musca pe căciulă să nu mai iasă la lumină.

S'a procedat cu prea multă îndulgență. Păcatele grele trebuiau să aibă sancțiuni severe. Lipsa ori insuficiența celor din urmă au dat un impuls celor dintâi.

Și astfel, am ajuns să vedem oameni cu nume legate de etape urîte din vremea războiului, luându-și nasul la purtare și punând notă la conduită acelora cari au cerut războiul, acelora cari l-au făcut, acelora cari au lucrat la unirea provinciilor liberate!

Dintre cei cari au avut lipsa de procedură sau de simț politic — fără a mai vorbi de cei lipsiți direct de patriotism, — de a se pune în ceasul cel mare în drumul celor cari văzuseră clar și mergeau hotărît în sensul instinctului național; dintre cei cari, după pacea dela București, au avut iluzia că succesul lor va fi direct proporțional cu pierderile țării; dintre ei, unii s'au retras într'o discrețiune de care e drept și uman să se țină seama. Alții însă, apar din când în când, și, lucru bizar, mai ales la zile mari, ca niște bufnițe sperând zadarnic să tulbure armonia cu țipetele lor.

Nu rămâne de făcut de cât un singur lucru: Sancțiunile întârziate să intervină cel puțin acum, și oamenii cum se cade, la fel cu d. Iorga, să tae din unghișoară tutulor acelora cari es periodic dintr'un mutism obligatoriu în cea mai elementară concepție a simțului răspunderilor.

Europa în fața primejdiei sovietice

— Regimul intronat de Moscova e în descompunere —

— Un articol al ziarului „Le Temps" —

Intr'un articol din „Le Temps" cu data de 30 Aprilie, citim:

Interesul în momentul de față nu e de a ști cum va fi tratat Bella Kun.

Interesul constă în faptul că fostul dictator bolșevic a fost trimis de către cârmuitorii Sovietelor la Viena cu o misiune revoluționară, — în privința căreia examinarea documentelor ce i-au fost confiscate vor arunca o lumină deplină, — care avea ca scop să deslănțuiască întâi o mișcare revoluționară în Ungaria și apoi în Europa centrală.

Se știe că Viena este, de multă vreme, un important centru de observație pentru comuniști și că de acolo lucrează oamenii de încredere ai Moscovei, cari au misiunea să organizeze revoluția în statele vecine.

VIENA, CENTRU AL EMISARILOR SOVIETICI

Până anul trecut, când s'a putut distinge mâna șefilor Internaționalei a III-a în tragicile evenimente produse în capitala Austriei, și au provocat o astfel de situație în cât, fără energia cancelarului Seipel, Austria ar fi fost și ea pierdută, înecată de valul rosu, aveai impresia că agenții Moscovei se abțineau dela ori ce activitate revoluționară în Austria, astfel ca să poată abuza mai bine de ospitalitatea ce li se acorda cu prea multă generozitate, spre a pune la cale, din Viena în celelalte țări, planurile lor pirovate.

Ar fi totuș o gravă eroare dacă am crede că Austria ar putea fi salvată, — fiind un loc de azil, — în cazul când celelalte state ale Europei centrale ar deveni prada bolșevismului.

Pericolul e acelaș, pentru Austria ca și pentru Ungaria, Cehoslovacia și țările balcanice.

Că activitatea lui Bella Kun va fi special Ungaria, este posibil, e chiar sigur, dar dacă, împotriva tuturor probabilităților, după cruda experiență făcută, comunismul ar reuși prin violență să se impună a doua oară poporului maghiar, statele vecine ar fi deopotrivă de amenințate.

In vederea apărării împotriva unui atare pericol, e o datorie de solidaritate penru toate guvernele responsabile, datorie de la care nimeni nu se poate sustrage fără a-și primejdui propria sa existență.

PLANURILE MOSCOVEI FAȚA DE EUROPA

Europa centrală întreagă este vizată de activitatea Moscovei, pentru că, prin ea, Internaționala a III-a speră să poată mai sigur, în urmă, să atragă marile națiuni occidentale.

In două rânduri bolșevismul a încercat, fără succes, să-și croiască, peste Balcani, un drum către centrul continentului.

Acum ar vrea să reînceapă operația, restabilind printr'o lovitură forțată, monstruoasa putere a unui Bella Kun în Ungaria.

Aceasta e un avertisment căruia n'avem dreptul să-i ignorăm gravitatea, cu atât mai mult cu cât nu face decât să confirme tot ceeace se desprinde, după cum am mai arătat, din constatările făcute în ultimul timp.

Agitațiunea creată și întreținută pretutindeni de partidele comuniste ce primesc instrucțiuni și ordine din Moscova, voința de a da în principalele țări un caracter cu totul revoluționar manifestărilor de 1 Mai; tactica constând din a atrage elementele socialiste cele mai tinere și cele mai active spre a le înrola în formațiunile de luptă ale blocului proletar, imensa sforțare de propagandă și de intimidare ce se desfășoară în toate domeniile, toate acestea, coincizând straniu cu pregătirile militare ce se semnalează chiar în Rusia, purced dintrun vast plan de ansamblu, conceput în idea că singură o supremă încercare de răzoătire universală mai poate salva revoluția rusească și regimul abaminal ce a ieșit din ea.

LA CE SE REZUMA CONCEPȚIA SOVIETICA

Ura și răzbunarea, nebunia distrugerii și a crimei până la sfârșitul ce se știe cert, până la prăpădul final, la aceasta se rezumă mentalitatea bolșevică după zece ani de experiență a dictaturii proletare, la aceasta ajunge evoluția prin care Moscova a vrut să dea iluzia lumii civilizate, în unicul scop de a obține dela alte națiuni creditele ce trebuiau să permită regimului sovietic să se mențină, iar propagandei comuniste să se desvolte în țările streine.

Dar națiunile cari își pun nădejdea într'un regim de libertate și de democrație, cari nu vor s'audă de nici un soiu de dictatură, oricare ar fi eticheta sub care ea se prezintă, vor ști să ocolească primejdia ori cât de gravă ar putea fi.

DATORIA EUROPEI CIVILIZATE

Uneltirile dela Moscova se vor zdrobi de voința Europei de a trăi și de a-și reclădi mărirea și propășirea în ordine și siguranță politică, socială și economică.

Ceasul în care bolșevismul ar fi putut surprinde națiunile sleite de război, nu va mai veni, — dacă popoarele vor ști să-și facă datoria către ele însăși și dacă guvernele vor dovedi energia trebuitoare în lupta împotriva dezordinei și anarhiei.

Arhiepiscopul din Niș împarte ajutoare la sinistrații din Bulgaria

Sofia, 5. (Rador). — *Azi a sosit, la Sofia, arhiepiscopul Dosoftei din Niș, fiind trimis special al patriarhului Dimitrie, spre a aduce din partea bisericei sârbești un prin ajutor de 100.000 dinari pentru sinistrații din Bulgaria. Arhiepiscopul este oaspetele mitropolitului Ștefan. Arhiepiscopul va vizita regiunea lovită de recentele cutremure și va distribui personal ajutoare familiilor sinistrate. După înapoierea sa, patriarhatul sârb își propune să deschidă o chetă națională în favoarea sinistraților din Bulgaria.*

A doua zi după alegerile din Franța

Au căzut în alegeri, Leon Blum, șeful socialiștilor, Buisson prezidentul ligii drepturilor omului și un mare număr de comuniști, în frunte cu Torrès...

(Ziarele)

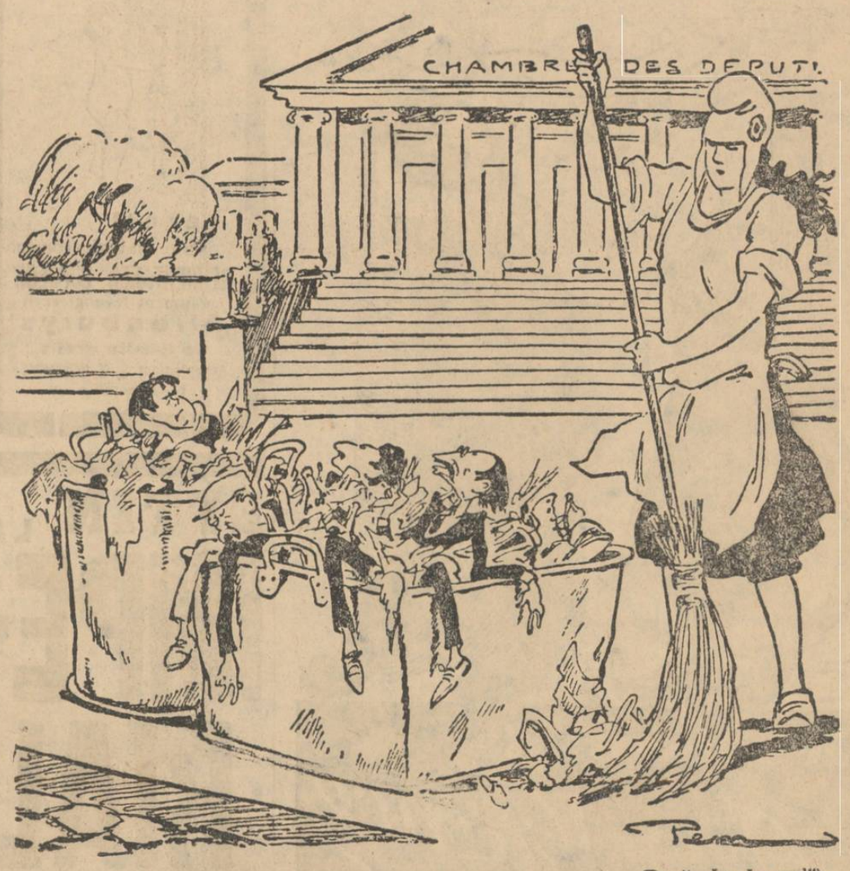

(După „Le Journal")

Ultima operațiune...

Condamnarea unor soldați francezi nesupuși

Paris, 5 (Rador). — Consiliul de război din Marsilia a condamnat la pedepse între 4 luni și 5 ani închisoare un număr de 15 soldați, cari în ziua de 27 Decembrie 1927, fiind trimiși la arest, au refuzat să asculte ordinele și au ultragiat pe superiori.

FILME

Contimporan și supraviețuitor al lui Gheorghe Palade, Iancu Kalenderu ocupă locul al doilea în seria preferințelor lui George Ranetti.

Conu Iancu, călare în costum și joben cenușiu, în cisme de lac cu gulere galbene; conu Iancu, blindat de cordoane și plăci ale tuturor statelor mari și mici, continentale și exotice; conu Iancu, mândru să ceară regelui pe care-l slujea cu devotament fanatic crucea „Serviciului Credincios", arătând astfel că adesea omul înalță decorația; conu Iancu vesel sau mahmur, preocupat sau visător; conu Iancu trecea sub toate fețele prin prisma originală a admirabilului umorist și câștiga o notorietate crescândă în lumea cetitorilor distrați de cascada calambururilor și glumelor, care, la urma urmelor, îl dispuneau și pe el, om susceptibil, dar fin.

Intr'o vară, în vremea examenelor, împunătoarea lui siluetă își făcu apariția la școala primară din Sinaia. Mare cinste și răspundere pe profesori și elevi să primească și să mulțumească pe președintele Academiei și administratorul domeniilor Coroanei, pe sfetnicul apropiat și permanent al regelui Carol.

Chemată de institutor, eleva cea mai bună ese la tablă.

Drăguță, svelță, ageră, fetița răspunde repede, scurt și clar la toate materiile.

Kalenderu dădea din cap cu satisfacție.

La urmă îi puse și el câteva chestiuni. Aceleași răspunsuri precise.

Ii făcu semn. Fetița se apropie. Mângâind-o părintește, începu să-i vorbească:

— Bravo! Foarte bine! Să înveți mereu tot așa! Cum te chiamă?

— Icsulescu Maria! răspunse eleva, scuturându-și nevinovat pletele, cu ochișorii albaștri în ochii mari ai bătrânului.

— Mă cunoști pe mine?

— Da.

— Cum mă chiamă?

— Conu Iancu Kalenderu.

— Bravo! Foarte frumos! Dar, ia spune-mi, de unde mă cunoști?

— Din „Furnica".

Mâna lui conu Iancu căzu pe genunchi. Buzele i se făcură pungă și fruntea i se încreți ca o sarailie.

Dar n'a ținut decât o clipă. Zâmbi, o bătu pe umeri și salutând ceremonios, eși — lăsând în urmă-i pe profesor aiurit.

Don Jose

Epilogul turburărilor dela Oradea

— Situația studenților nevinovați —

Cu prilejul incidentelor dela Oradea, autoritățile au semnalat instanțelor judiciare pe cei bănuiți de a fi luat parte la actele reprobabile.

Parchetele au făcut instrucția și au trimis în fața justiției pe cei contra cărora planau indicii de culpabilitate, scoțând din urmărire pe cei străini de orice vină.

Instanțele de judecată, procedând la desbateri, au condamnat pe cei dovediți vinovați, achitând pe cei dovediți nevinovați.

De sigur, sancțiunile pronunțate contra celor dintâi sunt justificate.

Dar nu e mai puțin adevărat, că cei dovediți nevinovați, fie la primele cercetări, fie la instrucție, fie la judecată, n'ar putea fi urmăriți sub altă formă, dacă nu s'ar stabili în potriva lor o vină de alt ordin.

Primim dela mai mulți părinți plângeri, că autoritățile universitare ar inclina să elimine dela examene, dacă nu și din facultăți, pe unii studenți contra cărora nu s'a găsit nimic și cari n'au fost, fie urmăriți, fie condamnați, ci numai au participat la congres, — ba, ceva mai mult, unii nici n'au participat sau au fost numai în tren.

Cum congresul fusese autorizat, nu s'ar putea baza o asemenea măsură nici cel puțin pe faptul de a fi luat parte la o adunare interzisă sau neautorizată.

A-i pedepsi în așa fel, în cât cariera să se resimtă, numai pentru a se fi găsit într'un congres, unde s'au petrecut și fapte urite, ai căror autori au fost condamnați, ar fi nedrept.

De aceea, credem că svonurile acestea nu sunt întemeiate, și, în orice caz, cu simțămîntul ce arătăm totdeauna învățământului, așteptăm dela organele competente acea conciliere a sentimentului de ordine și a sentimentului de dreptate, caracteristică așezămintelor de înaltă cultură.

Ziua de 10 Mai și comemorarea Regelui Ferdinand

— Universitatea liberă va evoca, în tot cuprinsul țării, glorioasa figură a marelui dispărut —

Ziua de 10 Mai, consacrată ca zi de sărbătorire și de comemorare a tuturor evenimentelor din istoria noastră națională, va avea, anul acesta, un colorit special, adăogat de comemorarea marei personalități a Regelui Ferdinand.

Figura impunătoare a marelui Suveran va fi cu pietate evocată, în întreg cuprinsul țării, făcându-se astfel doar operă de cuvenită dreptate, față de memoria celui mai de seamă din Voevozii ce s'au perindat în ultima epocă a vieții noastre, ca neam.

Prin îngrijirea doamnei Sabina Cantacuzino, președinta „Universității libere", viața admirabilă și impresionantă a Aceluia care a condus oștile române la biruință în războiul pentru unitatea națională, va fi expusă, în tot cuprinsul țării, spre a fi și bine înțeleasă în cadrul stărilor de fapt de azi, și reamintită unei întregi țări profund recunoscătoare.

Președinta „Universității libere", d-na Sabina Cantacuzino, — animată de un simțământ care este al nostru al tuturor, — a orânduit ca, în ziua de 10 Mai, la ora 10 dimineața, comemorarea Regelui Ferdinand să se facă în principalele orașe din cuprinsul României întregi.

O serie de personalități de seamă, aparținând vieții noastre culturale, vor vorbi, în aceeași zi, la aceeași oră și în acelaș spirit de caldă și vibrantă recunoștință, despre ilustrul defunct a cărui înaltă concepție despre datoria cetățenească rămâne un exemplu puternic și elocvent.

Se poate spune, în adevăr, despre Regele Ferdinand, că umbra Sa crește cu cât trece vremea și că nobila Sa atitudine în viață este tot mai subliniată de scurgerea zilelor.

Ca pentru toate marile personalități, a căror operă covârșește direct generația contimporană și dă însăși nota generală a epocii respective, Regele Ferdinand are nevoie de perspectivă.

Timpul care trece, — departe de a umbri individualitatea, — face ca liniile ei să se profileze și mai distinct și mai puternic.

E rezultatul faptului că aceste mari personalități, — în rândul cărora Regele Ferdinand s'a așezat în prima li-

Continuare în pag. II-a